

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ
у квітні 2022 року**

(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)

В Україні

15 квітня Міністерство культури та інформаційної політики України спільно з Державним агентством України з питань мистецтв і мистецької освіти та партнерами презентували проєкт *Ukraine Now and Forever*. Його мета – привернення уваги світу до української культури і мистецтва та подальша консолідація міжнародної спільноти у спротиві російській агресії. Проєкт передбачає реалізацію двох стратегічних завдань: заклик до світу щодо продовження накладення культурних санкцій на росію та поглиблення знання зарубіжної аудиторії про українські культурні проєкти та мистецькі заходи. У його межах планують проводити концерти, театральні та виставкові проєкти українських митців, презентації наших авторів, публічні дискусії з українськими інтелектуалами у різних країнах. Події проєкту *Ukraine Now and Forever* також спрямують на залучення коштів до Фонду відновлення культури, створеного у березні з ініціативи Міністерства культури та інформаційної політики України.

Міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко провів низку важливих онлайн-зустрічей із закордонними колегами. На них передусім ішлося про допомогу у відновленні пошкоджених внаслідок воєнних дій в Україні пам'яток, зокрема в межах програми «Велика Реставрація»; сприяння оцифруванню культурної спадщини; фінансову підтримку нашої культури та креативного недержавного сектору через Український культурний фонд та Український інститут книги; культурний бойкот росії, а також введення санкцій проти російських пропагандистських телеканалів і надання допомоги у мовленні українських каналів у Європі. Зокрема 7 квітня відбулися онлайн-перемовини з міністром культури Французької Республіки Розелін Башло-Наркен, а 8 квітня – з міністром туризму, культури, мистецтв, спорту та медіа Ірландії Катеріною Мартін. 14 квітня О. Ткаченко поспілкувався із державним

міністром з питань культури і ЗМІ Відомства федерального канцлера – Клаудією Рот. Окрім зазначених питань, сторони також обговорили ініціативу внесення історичного ареалу Одеси до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Українська сторона, зокрема, запросила німецьких колег допомогти у формуванні номінаційного досьє для подачі заявки. 20 квітня О. Ткаченко мав розмову із міністром культури Королівства Швеція Жанет Густафдоттер. 28 квітня проведено перемовини з міністром культури Королівства Данія Ане Хальсбо-Йоргенсен, під час яких сторони також обговорили ідею створення Українського дому в Копенгагені. А 29 квітня відбулась онлайн-зустріч О. Ткаченка з міністром культури Чеської Республіки Мартіном Баксою, в ході якої, окрім зазначених вище питань, також ішлося про співпрацю між музеями Чехії та України і фінансову підтримку українських музейників, які в умовах війни дбають про захист музейних експонатів.

22 квітня на запрошення міністра культури та інформаційної політики України О. Ткаченка до нашої країни завітали віцепрем'єр-міністр, міністр культури та національної спадщини Республіки Польща Пьотр Глинський та міністр культури Литовської Республіки Сімонас Кайрис. Під час приїзду гості побували у Софійському соборі, який є свідченням давньої історії та символом державності нашої країни, а також відвідали Бородянку – одне із найбільш зруйнованих населених пунктів Київщини. Мета візиту – підтримка України у протистоянні агресії російської федерації на культурному та інформаційному фронтах. Під час спільної зустрічі міністри обговорили нагальні питання щодо: створення спільної робочої групи з метою відновлення української культурної спадщини; необхідності запровадження санкцій до фізичних та юридичних осіб, які підтримують російську військову агресію проти України; надання фінансової підтримки для українських мовників; реалізацію культурних проєктів, спрямованих на підтримку українських біженців, у тому числі ініціативи щодо культурної співпраці між митцями та діячами культури, забезпечення книжками тощо. Високопосадовці також підтвердили намір розвивати співпрацю між країнами у сфері культури у форматі Люблінського трикутника. Зокрема міністри культури Польщі та Литви засвідчили, що їхні країни співфінансуватимуть розробку національної платформи з управління культурною спадщиною в Україні. А вже 28 квітня відбулись онлайн-перемовини Пьотра Глинського, Сімонаса Кайриса, О. Ткаченка та А. Бондар – заступниці міністра культури та інформаційної політики України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації. Під час зустрічі було створено робочу групу з функціонування Фонду Люблінського трикутника, який підтримуватиме оцифрування матеріальної та нематеріальної культурної спадщини України.

27 квітня міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко поспілкувався з представниками Міжнародного центру з дослідження, збереження та реставрації культурних цінностей (*ICCROM*, до його складу входять держави-члени ЮНЕСКО). О. Ткаченко повідомив, що за два

місяці повномасштабного вторгнення російських військ Міністерство культури та інформаційної політики зафіксувало понад 250 епізодів воєнних злочинів росіян проти культурної спадщини України. Було домовлено, що *ICCROM* надасть фінансову підтримку для оцінки масштабу післявоєнного відновлення для української культурної спадщини. Також додатково буде проведено: тренінги з першої допомоги культурній спадщині в надзвичайних ситуаціях та під час військових конфліктів; консультації щодо консервації та реставрації матеріалів. Сторони також домовились про підготовку Меморандуму між Штабом порятунку спадщини (*Heritage Emergency Response Initiative*), *ICCROM* і Міністерством культури та інформаційної політики щодо створення спільної групи Україна – *ICCROM* задля порятунку української спадщини.

Український інститут закликав Європейську Раду надати Києву статус Європейської столиці культури і миру 2022. В інституції вважають, що такий жест міг би підкреслити повноправне членство України в європейській сім'ї, засвідчити намір Європейського Союзу до поглиблення культурних відносин з Україною та підтримку територіального й культурного суверенітету України. Ініціаторами заклику стали генеральний директор Українського інституту В. Шейко та культурологині Крістіна Маріон Якобсен і Соня Анне Ланг (Німеччина). Лист з відповідним зверненням до голови Європейської Ради Шарля Мішеля підписали понад 2000 представників культури, науки та громадянського суспільства з усієї Європи.

До 36-ї річниці Чорнобильської трагедії 26 квітня відбувся телемарафон «*Sounds of Chornobyl: Brave Ukraine*», в якому взяли участь українські та іноземні виконавці реалізованого торік проекту «Звуки Чорнобиля». Серед закордонних музикантів – електронний гурт *GusGus*, виконавець *Bjarki* (Ісландія), гурт *Teleportmusik* (Франція) та музикант *Dub FX* (Бенджамін Стенфорд, Австралія). Захід присвятили ліквідаторам та всім постраждалим внаслідок аварії на ЧАЕС 1986 року, працівникам Чорнобильської АЕС сьогодні, особливо тим, які в полоні окупантів відпрацювали найдовшу 600-годинну зміну в історії АЕС, працівникам Запорізької АЕС, які досі знаходяться під контролем окупантів, та всім українцям, які залишаються мужніми, роблять свою справу та захищають світ від росії.

За кордоном

4–5 квітня під головуванням Франції в Люксембурзі відбулося засідання Ради Європейського Союзу з питань освіти, молоді, культури та спорту, під час якого серед іншого обговорили європейську відповідь на війну в Україні у відповідних сферах політики. Із заявами до учасників у режимі відеоконференції звернулися міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, міністр освіти і науки України С. Шкарлет та міністр молоді і спорту України В. Гутцайт. О. Ткаченко, зокрема, наголосив на злочинах рф проти України та закликав до повної інформаційної на культурної ізоляції російської федерації.

1 квітня у Страсбурзі в змішаному форматі під головуванням Італії було організовано конференцію міністрів культури Ради Європи «Створюємо наше майбутнє: творчість і культурна спадщина як стратегічні ресурси для багатоманітної та демократичної Європи». На конференції серед інших виступив міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко (через відеозв'язок). Учасники заходу висловили повну солідарність з Україною та засудили збройний напад росії. Під час конференції було прийнято відповідну декларацію, в якій ідеться про готовність допомогти Україні, у тому числі й фінансово, через загрозу культурній спадщині, її нагальному збереженню, використовуючи всі можливості конвенцій РЄ та інші правові й законодавчі акти у сфері культури. Крім того, міністри обговорили підтримку постраждалих митців, працівників сфери культури, спадщини та креативності, а також науковців з України через програми культурної співпраці. Також учасники конференції домовились підтримувати ініціативи щодо проведення «Року культури України в Європі», залучаючи переселенців з України, в дусі Європейської культурної конвенції та Конвенції Фаро.

Україну вперше обрали до Постійного Форуму ООН з питань корінних народів (*UNPFII*). 13 квітня кандидата від України Сулеймана Мамутова, юриста-міжнародника, представника кримськотатарського народу, переважною більшістю голосів обрано до органу на період 2023–2025 рр. Це дасть можливість ще гучніше розповідати про корінні народи України – караїмів, кримчаків та кримських татар. Варто також зазначити, що вперше в історії росія не була обрана до складу цього органу, де більше двох десятиліть років посідала місце за регіональною групою.

Федеральний уряд Німеччини вирішив інвестувати додаткові 20 мільйонів євро у підтримку культури та медіадопомогу Україні. Ці кошти спрямують на те, щоб пом'якшити наслідки війни в Україні. «З російською загарбницькою війною культура та ідентичність України також підлягає знищенню. Тому ми робимо все можливе, щоб захистити українські культурні об'єкти від російської деструктивності», – заявила міністр культури Німеччини Клаудія Рот.

21 квітня Уряд Естонії ухвалив рішення, згідно з яким до країни не впускатимуть російських та білоруських виконавців та діячів культури, які підтримують агресію росії та дії путіна.

28 квітня спікерка палати представників США Ненсі Пелосі та Надзвичайний і Повноважний Посол України у США О. Маркарова відкрили у будівлі Конгресу США виставку зі світлинами Бучі, Ірпеня, Маріуполя та інших зруйнованих військами рф українських міст. Експозиція доступна впродовж шести тижнів у сесійні дні роботи американського Конгресу.

21 квітня у Народних Зборах Болгарії за участі Міністра закордонних справ України Д. Кулеби відбулося відкриття фотовиставки «Стоп агресії росії проти України». Авторами представлених на ній світлин є звичайні громадяни України, які стали свідками безжалісних ракетних та бомбових ударів росії по

містах України. Захід організовано Посольством України в Болгарії та депутатом парламентської фракції «Демократична Болгарія» Єлисаветою Белобрадовою.

12 квітня відбулась онлайн-зустріч представників мистецьких фестивалів і митців Європи на базі платформи Європейської асоціації фестивалів (*EFA*). Метою зустрічі під гаслом «Коли діалог стає викликом...» було поділитися досвідом культурної діяльності в умовах війни, обговорити нагальні потреби й можливі плани на майбутнє. Від України у заході взяли участь директор Центру розвитку «Демократія через культуру» О. Буценко, генеральний директор державного підприємства «Національний цирк України» В. Корнієнко, диригент фестивалю *KharkivMusicFest – 2022* В. Алексеєнок, віолончеліст Д. Карачевцев, заступниця директора Харківського літературного музею Т. Пилипчук.

ЮНЕСКО і данська організація *Blue Shield Denmark* запустили проєкт *Backup Ukraine*, аби вберегти українські культурні об'єкти під час війни. У межах ініціативи створюють архіви з цифровими 3D-копіями важливих історичних споруд. Візуалізації об'єктів роблять у застосунку *Polycam – LiDAR & 3D Scanner*, що дає можливість відсканувати та створити 3D-модель за допомогою смартфона чи планшета. Усі охочі можуть долучитися до проєкту як волонтери – для цього необхідно перебувати на території України та заповнити гугл-форму.

Лабораторія моніторингу культурної спадщини, розташована в Музеї природознавства Вірджинії (США), розпочала процес документування пошкоджених або зруйнованих об'єктів культурної спадщини України внаслідок повномасштабного вторгнення РФ. Інституція є центром координації спроб реєстрації та захисту пам'яток, які перебувають під загрозою. Цього місяця інституція перевірила 26 000 культурних об'єктів по всій Україні, сім з яких належать до Світової спадщини ЮНЕСКО. У своїй практиці команда використовує дистанційне зондування, дані відкритих джерел і супутникові зображення. Інституція також звернулася до Міністерства культури та інформаційної політики України і закликала свідків пошкоджень культурної спадщини з усіх регіонів України надсилати фото- або відеодокази до МКІП. Доступні для відкритого використання дані публікуватимуться на порталі. Надані верифіковані матеріали передадуть до Міжнародного кримінального суду в Гаазі для проведення слідчих дій.

Цього місяця Міжнародний штаб допомоги українцям разом із ГО «Інститут культури України» за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України розпочали культурний проєкт «Український борщ єднання». Національну страву, яку пропонується визнати елементом нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО, презентують шеф-кухар та голова ГО «Інститут культури України» Є. Клопотенко і дослідниця традицій української культури, координатор проєкту «Український борщ єднання» М. Сobotюк. Під час проведення заходів проєкту також здійснюється інформаційна кампанія щодо поширення серед громадськості та іноземних ЗМІ країн Європейського Союзу

інформації про збройну агресію російської федерації проти України та її наслідки. Стартував проєкт 13 квітня у Польщі на запрошення Товариства друзів України у Варшаві. А 18 квітня акцію провели у місті Шверін (Німеччина) на запрошення Українсько-Німецького культурного Центру «Січ», президента міста Себастьяна Елерса, голів громад і місцевих бізнесменів.

Міжнародна підтримка України

В Україні

30 квітня голлівудська акторка та посол доброї волі ООН Анджеліна Джолі (США) завітала у Львів з гуманітарною місією. Візит був власною ініціативою зірки без участі ООН. Джолі поспілкувалася з дітьми у львівській лікарні, які постраждали від війни, зустрілася на вокзалі з переселенцями з Донеччини та відвідала евакуйованих з Луганщини дітей у Бориславі. Своїми емоціями після побаченого вона поділилася у соцмережах.

За кордоном

За підтримки прем'єр-міністра Канади Джастіна Трюдо, президента Польщі Анджея Дуди та президента Європейської комісії Урсули фон дер Ляєн міжнародна організація *Global Citizen* започаткувала 26 березня *Міжнародну ініціативу Stand up for Ukraine*. Ця програма мобілізує уряди, компанії та громадян для збору фінансової допомоги Україні та спрямована на допомогу людям, які вимушено залишили домівки через війну. Окрім політиків та дипломатичних установ, акцію підтримали світові зірки шоубізнесу: Елтон Джон, Оззі Осборн, син Джона Леннона – Джуліан Леннон (Велика Британія), Селін Діон (Канада), Джон Бон Джові, Біллі Айліш, Кеті Перрі, Майлі Сайрус, *Kesha*, Ленні Кравіц (США), гурти *Metallica*, *Red Hot Chili Peppers*, *Fall Out Boy*, *Panic! At The Disco*, (США), *U2* (Ірландія), *Radiohead* (Велика Британія), *Maneskin* (Італія), проєкт *Tame Impala*, акор Х'ю Джекман (Австралія) тощо.

18 квітня перша леді Туреччини Еміне Ердоган організувала у Президентському комплексі в Анкарі іфтар (вечірнє приймання їжі під час місяця Рамадан), присвячений жертвам війни в Україні. На заході виступила українська кримськотатарська співачка Джамала, яка виконала пісні «1944», «Шлях додому», «Meni Gamdan azat eyle» та подякувала Туреччині за підтримку.

Голлівудські кінозірки – Міла Куніс, яка має українське походження, та Ештон Катчер (США) – зібрали \$45 млн на допомогу Україні, залучивши до участі понад 65 тисяч донорів з усього світу. Гуманітарну допомогу Україні також надає благодійна організація голлівудського актора та режисера Шона Пенна – *CORE*. А благодійний фонд *All Within My Hands Foundation* культового американського гурту *Metallica* пожертвував \$500 тис. на допомогу українським переселенцям. Кошти було перераховано місії *World Central Kitchen*, яка годує вимушено переміщених осіб. На цьому гурт не зупинився і вирішив зіб-

рати ще \$1 млн. Для цього музиканти продають футболки, дизайн яких розробив художник Ендрю Кремінс.

Топоніми низки закордонних міст змінили назву на знак солідарності з Україною. Зокрема у Празі (Чехія) вулиця, де розташовано консульство та посольство рф, тепер має назву Українських Героїв, а міст перед російським посольством названо іменем Героя України В. Скакуна, який ціною власного життя зупинив просування колони російських танків через Генічеський автомобільний міст. Вулиці поблизу російських посольств у Вільнюсі (Литва), Ризі (Латвія) та Тірані (Албанія) перейменували відповідно на «Героїв України», «Незалежності України» та «Вільна Україна». У Кракові (Польща) біля консульства росії з'явився сквер Вільної України, у Гданську – сквер Героїчного Маріуполя, а в Гдині розташована навпроти Музею міста площа отримала назву «Вільної України». У Таллінні поряд із будівлею Міністерства закордонних справ Естонії тепер є площа України. У Стокгольмі частина парку поряд із російським посольством змінила назву на «Місце вільної України». 10–16 квітня, протягом Страсного тижня, містечко Фуентес-де-Андалусія у провінції Севілья (Іспанія) за рішенням місцевої влади мало назву «Україна», а окремі його вулиці на цей час перейменували на Київ, Харків, Маріуполь, Херсон і Одесу.

Від початку війни у різних куточках світу проходять перформанси та мистецькі акції на підтримку України. Вони без слів передають глибину горя українців та змушують замислитися над нашою трагедією. 6 квітня у Вільнюсі, навпроти посольства росії у Литві, відбувся перформанс під назвою «Swimming Through» («Пливучи крізь»). У ньому взяла участь олімпійська чемпіонка з плавання Рута Мейлутіте, яка перепливла пофарбоване в червоний колір озеро. Куратори вважають, що важливо не оніміти від жахливих зображень масових вбивств українців та їхнього болю, а нескінченні жахи, нав'язані росією українській землі, не повинні стати нормою. Автори перформансу – Берта Тілмантайт Іте, Нерінга Рекасюте, Рута Мейлутіте, Аурелія Урбонавіч. Наступного дня на цьому ж озері відбулася ще одна мистецька акція – жителі Вільнюса в білих сорочках прийшли скупатися в холодному «кривавому озері», щоб закликати усіх людей вільного світу не відвертатися, а діяти проти несправедливості та звірств, які росія чинить в Україні. 27 березня в столиці Угорщини поруч із меморіалом «Взуття на річці Дунай», який нагадує про масові розстріли євреїв у Будапешті 1944 – початку 1945 року, з'явилося 300 пар ношеного взуття – знак того, що, на жаль, таке саме жорстоке знищення людей повторюється 2022 року. 6 квітня десятки людей зі зв'язаними руками лягли біля будівлі парламенту Грузії. Їхні пози імітували пози людей, яких знайшли мертвими у Бучі після відступу російських військ. Цим перформансом активісти Грузії нагадали світу про той жах, який російські окупанти чинять у містах України. Подібна акція відбулася 9 квітня у Празі, поряд із посольством росії у Чехії. Перед театрами в Атланті (США), Празі (Чехія), Братиславі (Словаччина), Ризі (Латвія), Відні (Австрія) та інших містах з'явилися написи «Діти» за прикладом Маріупольсь-

кого театру, який російські льотчики розбомбили попри напис. Також по всьому світу пройшли Марші Матерів, ідейною організаторкою яких є Д. Малахова. Головним атрибутом маршів є ляльки у скривавлених пелюшках, які символізують вбитих російськими окупантами українських дітей. Акції відбулися у Нью-Йорку, Атланті (США), Брюсселі (Бельгія), Берліні, Мюнхені (Німеччина), Відні (Австрія), Празі (Чехія), Варшаві, Кракові (Польща), Братиславі (Словаччина), Будапешті (Угорщина), Кишиневі (Молдова), Мілані (Італія), Нікосії (Кіпр) та в інших містах.

На вулицях багатьох країн створюють мурали, присвячені Україні. За час війни артоб'єкти створили у Парижі (тут їх уже чотири, один із яких біля музею Помпиду, Франція), Лондоні, Кардіффі, Кембриджширі (Велика Британія), Дубліні (Ірландія), Гданську, Познані (Польща), Вільнюсі (Литва), Ризі (Латвія), Празі (Чехія), Франкфурті (Німеччина), Цюриху (Швейцарія), Сідней (Австралія), Джакарті (Індонезія), Каліфорнії, Лос-Анджелесі (США) тощо. А в одному з храмів Неаполя (Італія) з ініціативи радника Папи Римського із питань комунікації Джеймса Мартіна з'явилася картина «Київська мадонна у метро». Її намалювала художниця із Дніпра М. Соломенникова за світлиною угорського фотожурналіста Андраша Фьольдеша.

Визнання Голодомору

6 квітня палата депутатів Парламенту Чеської Республіки одноголосно прийняла Постанову щодо геноциду українського народу під час Голодомору, організованого сталінським режимом Радянського Союзу.

26 квітня Федеральний сенат Бразилії одноголосно визнав Голодомор 1932–1933 років в Україні геноцидом українського народу та встановив четверту суботу листопада днем пам'яті. Проєкт закону, автором якого є сенатор Альваро Діас, було ініційовано Українсько-бразильською центральною репрезентацією.

Дні культури

За кордоном

15–17 квітня Українсько-данський молодіжний дім разом із партнерськими організаціями провів у Копенгагені фестиваль «Українські дні». Потужним культурним заходом форуму став концерт українських професійних музикантів, які тимчасово перебувають на території Данії. Музика українських композиторів пролунала у виконанні А. Кишковської, Н. Гордєєвої, С. Матюк і данки українського походження Елізабет Нільсен. У програмі фестивалю відбулися кінопокази, поетичні читання, творчі майстер-класи та ярмарок. Також під час заходу проводився збір коштів на гуманітарні потреби жертв російської війни в Україні.

9 і 10 квітня в Алмати (Казахстан) відбувся благодійний захід «Дні України» на підтримку українського народу під час російського вторгнення. Гості

події мали змогу відвідати концерт місцевих музикантів, майстер-класи і поп-ап маркет локальних брендів, скуштувати борщ, приготований дружиною посла України за підтримки ресторану української кухні «Vitanga», а також вареники, крученики, пиріжки і жовто-блакитні кульки морозива на десерт. Зібрані під час заходу кошти буде передано на гуманітарну підтримку України.

Закордонне українство

За кордоном

13 квітня у Тенсбергу за часті Надзвичайного і Повноважного Посла України в Королівстві Норвегія В. Яцюка та мера міста Енн Рай Педерсен було відкрито Українсько-норвезький центр «Ми разом / Vi sammen». Задум створення центру було реалізовано завдяки об'єднанню зусиль активістів Української громади Східної Норвегії, Фундації спадку вікінгів Озеберга (*Oseberg Vikingarv*), місцевої норвезької компанії *Kaldnes* та за сприяння мерії комуни. Тенсберг – найдавніше місто країни, яке було свідком тісних зв'язків між Норвезьким королівством і Руссю-Україною.

За підтримки Посольства України в Японії 30 квітня – 1 травня в Кіото відбувся захід «Стояти з Україною – світ для України». Усі охочі мали можливість відвідати лекції з української історії та культури, виставки картин, фотографій і малюнків українських дітей-біженців, переселених до Польщі, майстер-класи з народних ремесел і танців, мініконцерт, дитячі заходи та ярмарок. Загалом захід відвідало майже 2000 гостей, серед яких і мер Кіото.

Музика

В Україні

На пошану міста героїв 26 квітня в Ірпені на Київщині виступив видатний піаніст Даріус Мажинтас (Литва). Виступ відбувся просто неба на тлі зруйнованого Центрального будинку культури – пам'ятки культури. У зруйнованому війною місті звучали ноктюрни Шопена.

На знак солідарності та підтримки України 12 квітня у Львівській національній філармонії ім. М. Скорика дав два концерти відомий французький віолончеліст Готьє Капюсон. Компанію Капюсону склали французький піаніст Франк Брале та українські музиканти М. Гав'юк (скрипка) та У. Жук (альт). Перед заходами із вітальним словом виступив Надзвичайний і Повноважний Посол Франції в Україні Етьєн де Понсен.

За кордоном

Президент України В. Зеленський виступив із відеозверненням до учасників та глядачів 64-ї церемонії вручення музичної премії Греммі та закликав підтримати Україну у війні проти росії, зокрема, розповівши нашу історію у піснях. Після звернення президента американський співак Джон Роджер Стівенс, відомий як Джон Ледженд, дуєтом із українською співачкою Мікою Ньютон

заспівали композицію «Free», присвячену Україні. Номер було виконано під власний акомпанемент Джона Ледженда та української бандуристки С. Іглідан. Після пісні українська поетеса Л. Якимчук продекламувала свої вірші в англійському перекладі, коли за її спиною на великому екрані транслювалися кадри з українськими біженцями, які змушені були покинути свої домівки через напад росії. Церемонія відбулася 3 квітня у Лас-Вегасі (США).

Україна вперше була представлена у повноцінному форматі на одній з найбільш знакових джазових подій року у світі – шоукейс-фестивалі *jazzahead 2022*, який проходив з 28 квітня по 1 травня у Бремені (Німеччина). Український інститут став партнером фестивалю, аби розповісти якомога більше історій про Україну та її культуру. Уперше за історію фестивалю діяв Національний стенд, де було презентовано музичний каталог актуальної джазової та імпровізаційної музики з України. Також під час фестивалю організовано серію зустрічей, подій та обговорень. Зокрема 29 квітня відбулась презентація української джазової сцени, на якій обговорили діяльність Українського інституту під час війни та плани на майбутнє. До діалогу доєдналися представники фестивалю, музичних агентств та медіа. 30 квітня на великій сцені *Sendesaal Bremen* нашу країну представив піаніст та композитор В. Неселовський з двома концертами авторської програми «Odesa – a musical walk through a legendary city». Також на сцені *open-air* шоукейс-фестивалю виступив джазовий квартет *LELEKA*. Українську програму в межах шоукейс-фестивалю *jazzahead!* організовано Українським інститутом у партнерстві з музичною агенцією «Урбан Лис».

Солістка Львівської національної філармонії ім. М. Скорика С. Соловій виступила на відкритті XXVI Великоднього фестивалю Людвіга ван Бетховена, яке відбулося 3 квітня у Варшавській філармонії (Польща). А сам фестиваль розпочався Гімном України на знак солідарності із українським народом, його підтримки у боротьбі із російським агресором. Ще одним важливим кроком організаторів на підтримку українців стало виключення усіх російських музикантів, які мали брати участь у фестивалі, а також вилучення всіх російських музичних творів.

Колектив *Kyiv Symphony Orchestra* під орудою італійського диригента Луїджі Гаджиро гастролював у Польщі на Німеччині. Для свого туру оркестр підготував програму, яка презентує українську оркестрову музику від її зародження в 1770-х роках до шедеврів ХХ ст. У найбільших концертних залах Польщі та Німеччини прозвучали твори М. Березовського, М. Скорика і Б. Лятошинського. Музиканти виступили у Варшаві, де до концерту також долучився польський скрипаль Януш Вавровський (21 квітня), Лодзі (23 квітня), Дрездені (25 квітня), Лейпцигу (26 квітня), Берліні (27 квітня), Вісбадені (28 квітня), Фрайбурзі (29 квітня), Ганновері (30 квітня) та Гамбурзі (1 травня). Про тур вийшли матеріали та схвальні рецензії критиків у всіх центральних медіа обох країн. Крім того, концерти транслювалися у прямому ефірі на телеканалі *Deutsche Welle* (концерт у Дрездені) і радіо *NDR* (концерт у Ганновері). Реаліза-

ції ініціативи посприяли Міністерство культури та інформаційної політики України, Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти та Міністерство оборони України.

Міжнародна музична спільнота підтримує українських виконавців. Призупинено виплати роялті російським ОКУ (організаціям колективного управління), виплати українським авторам збільшуються, а їхня музика популяризується у світі. 9 березня світова авторська спільнота CISAC (штаб-квартира у Парижі, Франція) створила благодійний фонд *Creators for Ukraine* для збору коштів на підтримку творців та біженців з України через військову агресію росії. 29 березня в рамках фонду та за ініціативи товариства музичних авторів *Artisjus* (Угорщина) було створено проєкт *Songs For Ukraine*. Його головна мета – популяризувати творчість українських виконавців через цифрові платформи, ефірне мовлення та інші сервіси, а також збільшити потік роялті. Ініціативу підтримала CISAC у партнерстві з 228-ма авторськими товариствами у всьому світі.

Європейська мовна спілка поширила добірку сучасної української музики на основі рекомендацій української громадськості, яку ініціювала перша леді нашої країни О. Зеленська спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України. У списку представлені композиції, що найбільше полюбилися українцям за роки незалежності. Загалом з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну трансляції українських пісень та концертів відбулися на 45 радіоорганізаціях ЄМС, які охоплюють 34 країни.

Під час голосування Генеральної асамблеї, що відбулася 13 квітня, Всесвітня федерація міжнародних музичних конкурсів (*World Federation of International Music Competitions*) переважною більшістю голосів своїх членів вирішила негайно виключити Міжнародний конкурс імені Чайковського зі свого складу.

Всесвітньо відомий оперний співак, почесний професор Національної музичної академії України ім. П. Чайковського Пласідо Домінго (Іспанія) дав благодійні концерти зі збору коштів для надання гуманітарної допомоги постраждалим від російського вторгнення в Україну. Маєстро виступив 7 і 10 квітня у Театрі Колон (Буенос-Айрес, Аргентина).

У березні н. а. України О. Ботвінов і британський скрипаль Данієл Хоуп дали низку благодійних концертів у Німеччині. А 31 березня відбувся реліз їхнього спільного альбому «Музика для України» від німецького лейбла *Deutsche Grammophon*. До нього увійшли твори М. Скорика, В. Сильвестрова та Я. Фрейдліна. Ідея альбому – підтримати Україну за допомогою музики, розказати про її митців усьому світу. Роялті з продажів підуть на гуманітарну допомогу для України.

16 квітня в Афінському концерт-холі відбувся благодійний концерт на підтримку України за участі скрипаля-віртуоза Леонідаса Кавакіса, піаніста Вассиліса Варваресоса, альтиста Іліаса Ліб'єратоса та віолончеліста Тимофія Гаврилідіса-Петріна. Захід відвідав прем'єр-міністр Греції Кіріакос Міцотакіс. Зіб-

рані кошти спрямують на відбудову розбомбленого пологового будинку в Маріуполі.

29 березня у Бірмінгемі (Велика Британія) відбувся великий благодійний телеконцерт – *Concert for Ukraine*. На підтримку нашої країни виступили Ед Ширан, Том Оделл, Емелі Санде, Палома Фейт, Беккі Гілл, *Snow Patrol*, *The Manic Street Preachers* (Велика Британія), Грегорі Портер, Ніл Роджерс (США), Каміла Кабельйо (Куба – США) та Джамала (Україна). Зірки зібрали \$16 млн. Кошти буде передано на гуманітарні цілі Комітету з надзвичайних ситуацій України.

15 квітня у Лондоні з концертом на підтримку України виступив Стінг (Велика Британія). Зокрема пісню «Russians», написану у 1985 році й присвячену холодній війні та загрозі ядерного удару, музикант виконав разом із українською віолончелісткою Я. Трофимчук. Увесь прибуток від продажу синглу в цій версії передадуть волонтерсько-логістичному центру *Help Ukraine Center*.

У квітні в Барселоні (Іспанія) було проведено серію благодійних концертів «Музика для миру» на знак солідарності з Україною. Їхнім ініціатором став композитор, диригент, піаніст, керівник Барселонського симфонічного та камерного оркестрів Мелані Местре. Основний меседж проекту, в рамках якого відбулося шість концертів, – «STOP WAR». Зібрані під час заходів кошти було перераховано у фонд підтримки України. Подію організували Генеральне консульство України в Барселоні, Культурна асоціація «Джерело» та Молодіжний філармонійний оркестр Каталонії (*JOFICAT*) за сприяння Уряду Каталонії, місцевої влади Барселони та Палацу каталонської музики.

Завдяки Посольству України в Нідерландах і фундації «Українці в Нідерландах» 10 квітня в Амстердамі відбувся концерт-мітинг *Ukrainian Freedom Stage*, спрямований на підтримку України силою української музики, а також збір коштів для гуманітарної допомоги нашій державі. Загалом у дійстві взяли близько 20 українських виконавців джазової і попмузики.

11 квітня у Тбілісі (Грузія) в рамках благодійного телемарафону *For Ukraine* пройшов концерт на підтримку України. У ньому взяли участь співачки Джамала, Ніно Катамадзе, Софо Батілашвілі, джазові піаністи Бека Гочіашвілі та Папуна Шарікадзе, скрипаль Георгій Загарелі, віолончелістка Лізі Рамішвілі. Долучилися також Академічний симфонічний оркестр «INSO-Львів» Львівської національної філармонії (жіночий склад), Грузинський філармонічний оркестр під керівництвом Ніколоза Рачвелі, Національний балет Грузії «Сухішвілі» та студентський хор Тбіліської консерваторії. Зібрані під час заходу кошти перекажуть волонтерському центру *Help Ukraine Center*.

17 квітня в Будапешті, в Культурному центрі Ференцвароша (Угорщина), з великим успіхом пройшов благодійний концерт Національної заслуженої капели бандуристів України ім. Г. Майбороди у рамках європейського турне колективу під назвою «З Україною у серці». Захід організовано Посольством України в Угорщині, Товариством української культури в Угорщині та Самовря-

дуванням українців Ференцвароша за підтримки Самоврядування ІХ району Будапешта і Культурного центру Ференцвароша. Перед концертом до присутніх звернулася Надзвичайний і Повноважний Посол України в Угорщині Л. Непоп і подякувала за підтримку нашої країни. Попередньо, 15 квітня, музиканти дали також благодійний концерт у Веспремі. Його організаторами виступили Посольство України в Угорщині та Самоврядування українців Веспрема за підтримки Веспремського театру ім. Ш. Петефі та місцевої влади.

25 квітня у Варшаві, на площі Пілсудського (Польща), відбувся благодійний концерт «Слава Україні», який присвятили українським жінкам. Захід презентували український ведучий О. Білецький та польська акторка Малгожата Кожуховська. На сцені виступили артисти з обох країн. Серед них – Н. Матвієнко, О. Божик, Пікардійська Терція, *Go_A*, Ю. Белей, Тарабарова, А. Паш, Джері Хейл, Номер 482, Юстина Стечківська, Кася Станкевич, *Varius Manx*, Дарек Малейонек, Малгожата Островська та інші. До глядачів з промовами звернулися Надзвичайний і Повноважний Посол України в Польщі А. Дециця, польська акторка Тереза Ліповська та Беата Дашинська-Музичка – голова правління *Bank Gospodarstwa Krajowego*, який виступив організатором події.

18 квітня в рамках урядової програми «Каунас і Каунаський район – культурна столиця Європи 2022» у Старому Запішкасі, що неподалік Каунаса (Литва), відбувся концерт на підтримку України. Ініціаторкою дійства стала скрипалька Барбора Валюкявічюте. У заході взяли участь литовські та українські виконавці. Опісля основної програми музиканти виконали «Мелодію» М. Скорика в пам'ять про жертв війни в Україні.

Власне, «Мелодія» М. Скорика стала одним із музичних символів російсько-української війни. 28 оркестрів Польщі на знак солідарності з Україною включили цей твір до своїх концертів у березні та квітні. Цю ідею також підхопили численні колективи з інших країн Європи та світу.

На підтримку України закордонні музиканти записали нові пісні та композиції, випустили кліпи, а студії звукозапису – цілі альбоми. Зокрема легендарний гурт *Pink Floyd* (Велика Британія) присвятив Україні першу нову пісню за 28 років – «*Hey Hey Rise Up*». У ній використано фрагмент гімну Українських січових стрільців у виконанні лідера українського гурту «Бумбокс» А. Хливнюка. Цікаво, що барабани для кліпу прикрашено зображенням картини української художниці М. Приймаченко, що зберігалася у музеї в селищі Іванків Київської області, який був зруйнований російськими окупантами ще в перший тиждень війни. На обкладинці синглу – робота кубинського художника Йосана Леона «Сонях», що символізує Україну. Трек очолив чарти *iTunes* у 25 країнах світу і на середину квітня посів перше місце в рейтингу *Official Singles Download Chart Top 100* у Великій Британії. Усі кошти від продажу пісні на стрімінгах підуть на гуманітарну допомогу для України. Своєю чергою Марлейн Маас (Німеччина) виконала гімн Українських січових стрільців «Ой, у лу-

зі червона калина...» чотирма мовами – українською, німецькою, англійською та французькою. Флейтисти зі США, Ірландії, Польщі, Німеччини, Італії, Швейцарії, Франції, Бельгії, Білорусі та України записали композицію з попури українських пісень, створену композитором Євгеном Магаліфом (Білорусь – США). Проект назвали «Флейтисти світу проти війни і агресії». У ньому, зокрема, взяли участь іменита джазова флейтистка з Алабами Кім Скотт і перша флейтистка Королівського філармонічного оркестру в Лондоні Емер Мак-Донаф. Композиція «Українське попури» має три великі розділи: «Ніч яка місячна», «Ой, дівчино, шумить гай» та «Чорні брови, карії очі» – усі з'єднані темою «Щедрика». З ініціативи британської музикантки Керенці Пікок на підтримку України 94 скрипалі з 29 країн виконали українську народну пісню «Вербова дощечка». Разом із дев'ятьма українськими скрипачами зіграли музиканти з Лондонського симфонічного оркестру (Велика Британія), Токійського симфонічного оркестру (Японія), Філармонії Осло (Норвегія), Голлівудських студій (США), вся скрипкова секція Мюнхенського камерного оркестру (Німеччина) та найкращі скрипалі з усього світу, включаючи Ірландію, Нідерланди, Данію, Польщу, Молдову, Південну Корею, Південну Африку та Індію. Ед Ширан (Велика Британія) випустив кліп на пісню «2step», знімання якого проходили у Києві в листопаді 2021 року. Усі кошти від переглядів відео спрямують на гуманітарну допомогу Україні. На підтримку українців, які постраждали від війни, гурт *Simple Plan* (Канада) записав пісню та відеокліп «Wake Me Up (When This Nightmare's Over)» («Розбудіть мене (Коли закінчиться це жахіття)»). Дует *Madame Monsieur* (Франція) випустив кліп про війну в Україні на пісню «Des nouvelles de Tania» («Новини від Тані»). Співак *GREMO* (справжнє ім'я Алекс Громаковський, Білорусь – США) записав новий трек «До хмар» українською мовою і присвятив його Привиду Києва. Американські лейбли звукозапису *Epitaph Records* і *ANTI-Records* склали і виставили на продаж одноїменні добірки «We Support Ukraine». Усі прибутки обіцяють перерахувати медичній гуманітарній організації «Лікарі без кордонів». Тимчасом англійський лейбл *Flaming Pines* випустив збірку сучасної української експериментальної музики «Liberty», яку присвятили боротьбі українського народу з росією. Малюнок для обкладинки збірки створила українська художниця А. Гаєва, правнучка М. Приймаченко.

Хореографічне мистецтво

За кордоном

21 квітня в Берліні, у Адміральському палаці, відбувся благодійний гала-концерт світових зірок балету на підтримку України – «Балет заради життя». Захід реалізовано за підтримки Посольства України в Німеччині та під особистим патронатом українського посла А. Мельника, а ініціатива належить українсько-німецькій примі-балерині Берлінського державного балету Яні Саленко. Вечір почався з Гімну України у виконанні Віктора Рудя – соліста Берлінської

та Гамбурзької опер. Сам же гала-концерт відкрила прем'єра нової хореографічної постановки Аршака Галумяна (Вірменія – Німеччина) у виконанні Яни Саленко під мелодію пісні «Обійми» С. Вакарчука. А Оскар Шакон (Колумбія – Швейцарія), хореограф Балету імені Моріса Бежара, поставив номер на твір М. Скорика «Світанок». Також відвідувачі мали можливість побачити постановки таких видатних сучасних хореографів, як Крістіан Шпук, Ерік Готьє, Крістіна Теобальд, а також творіння легендарних хореографів минулого століття – Кеннета Макмілана та Ролана Петі. Під час заходу у фойє театру діяла віртуальна фотовиставка про жахіття російської агресії проти України. Отримані кошти від продажу квитків спрямують на гуманітарну допомогу постраждалим від агресії українцям.

29 і 30 квітня у Гамбурзі (Німеччина) з великим успіхом відбулися покази проекту *FOR THE AIR THAT WE BREATHE*. Це спільна ініціатива Гамбурзького балету та театру *Kampnagel*, мета якої – презентація українського хореографічного мистецтва у світі та підтримка українських артистів балету. Над проектом працювали танцюристи Гамбурзького балету та Національної опери України. Постановку здійснила перша солістка Гамбурзького балету Анна Лаудере. Кошти від продажу квитків спрямують на безпосередню допомогу учасникам ансамблю з України.

О. Стоянов та К. Кухар разом із *Grand Kyiv Ballet* провели у квітні в Норвегії благодійний «Тур солідарності» на підтримку України. Його ініціатором виступив О. Стоянов. Під час туру артисти не лише збирали кошти для українських дітей, а й розповідали правду про війну в Україні. Загалом тур охопив 16 міст країни. Виставу українців у Осло, зокрема, відвідали його Величність король Норвегії Гаральд, мер Осло Маріанна Борген, президент норвезького парламенту Масуд Гараххані та депутат парламенту Гурі Мелбі.

У березні стартував Європейський тур солідарності Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України ім. П. Вірського. Наразі танцюристи побували з благодійними концертами у Польщі, Чехії, Франції, Німеччині, Італії та Іспанії. Зібрані кошти будуть спрямовані на охорону, евакуацію, оцифрування та збереження культурних цінностей, підтримку діяльності закладів культури і мистецтва та креативних індустрій, в тому числі медіа, які постраждали, були пошкоджені чи знищені внаслідок бойових дій під час російської агресії проти України. Тур проходить за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України та компанії «Квартал-Концерт».

Театр

За кордоном

24 квітня у Будапешті (Угорщина) в межах міжнародного театрального фестивалю *MITEM* відбувся День солідарності з Україною. На заході провели показ онлайн-версії вистави Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка «Безталанна» за драмою І. Карпенка-Карого у постановці

І. Уривського. Після перегляду охочі мали можливість поспілкуватися з режисером через відеозв'язок. Також на Дні солідарності з Україною виступив український театральний-музичний гурт *Dakh Daughters* з концертом «Україна. Вогонь». Він також завершився розмовою із глядачами. Зібрані на форумі кошти підуть на підтримку вимушених переселенців з України.

Вистава Миколаївського академічного художнього драматичного театру «Сповідь» за мотивами Г. Шмідта у постановці С. Павлюка отримала спеціальну нагороду VIII Міжнародного фестивалю монодрами «Solo Act» в Габрово (2–7 квітня, Болгарія, спектакль демонструвався у відеозаписі). Також у рамках фестивалю відбулася благодійна вистава на допомогу біженцям з Миколаївського театру, які знайшли притулок у Габрово.

29 квітня у Кельні, в театрі *Schauspiel Köln* (Німеччина), відбулася прем'єра вистави «Про війну» у постановці українського режисера А. Мая, який вимушено залишив рідний Херсон через російську окупацію. Твір створено на основі розповідей українських драматургів про пережиті ними перші дні війни. У виставі задіяні українські та німецькі актори.

Американська театральна спільнота провела низку акцій на підтримку України та своїх українських колег. 16 квітня представники 24-х театральних установ Нью-Йорка (США) зібралася на 12-годинний онлайн-марафон читань та розмов *New York Theatre Artists for Ukraine*. Організатор заходу – театральний центр Мартіна Е. Сігала. Музиканти «Метрополітен-Опери» у Нью-Йорку пожертвували 17 тисяч доларів Національній опері України та висловили сподівання, що це надихне інші музичні установи по всьому світу приєднатися до ініціативи зі збору коштів для українських музикантів, оркестрів та музичних колективів. Попередньо, у березні, «Метрополітен-Опера» представила благодійну програму на підтримку України. Своєю чергою актори і музиканти Бродвею влаштували на підтримку України виставу просто неба на Таймс Сквер. Команда виконала фрагмент знаменитого мюзиклу «Знедолені», один з куплетів пісні звучав українською.

На початку війни драматурги Центру Курбаса Неда Неждана і Олександр Вітер ініціювали проєкт ДрамПост – читання актуальної драми в підтримку України. Наразі заходи проєкту відбулися у містах Франції, Австрії та США.

Польські митці з Театру Атенеум ім. С. Ярача, Театральної академії ім. А. Зельверовича у Варшаві, Університету музики Фридерика Шопена і Варшавської кіношколи записали пісню «Подай руку Україні» і створили до неї відео. Кліп опубліковано 23 квітня на ютуб.

Кіно

В Україні

Національним представником України в Раді правління Європейського фонду підтримки спільного виробництва та розповсюдження художніх кінема-

тографічних та аудіовізуальних творів *Eurimages* призначено С. Зленка. Заступницею представника України стала В. Ярмошук.

2 квітня в заблокованому Маріуполі росіяни вбили литовського документаліста Мантаса Кведаравічуса. У 2016 році режисер у копродукції України, Литви, Німеччини та Франції зняв фільм «Маріуполіс» про життя у тоді прифронтовому місті. Після початку повномасштабного вторгнення митець повернувся до Маріуполя для роботи над продовженням проєкту.

В Україні побували два голлівудські кінодіячі, які планують зняти тут документальні стрічки. 18 квітня приїхав режисер та продюсер Даг Лайман («Містер і місис Сміт», «Свінгери», «Ідентифікація Борна», США). Він зустрівся з нашими захисниками та простими українцями. Тимчасом драматург Бо Віллімон, знаний своєю роботою над серіалом «Картковий будинок», має намір зняти документальну стрічку про звірства російських військових на Київщині та опір українців агресії рф. У середині квітня сценарист із командою відвідав Бучу та Бородянку, щоб зібрати матеріали для проєкту. Своєю чергою американський режисер Роланд Еммеріх («Падіння Місяця», «Післязавтра», «Годзілла») записав відеозвернення до українців у рамках проєкту *Stand with Ukraine*, в якому заявив, що після війни зніматиме фільми та серіали в Україні, щоб допоможе нашій країні швидше відновитися.

За кордоном

Українські та зняті за участі нашої країни фільми було високо оцінено на міжнародних кінофорумах. Зокрема стрічка Марини Ер Горбач «Клондайк» (Україна – Туреччина) здобула Гран-прі на *48-th Seattle International Film Festival* у Сіетлі (14–24 квітня, США). Ця ж картина завоювала головну нагороду Національного конкурсу Стамбульського міжнародного кінофестивалю – «Золотий тюльпан» (8–19 квітня, Туреччина), відзначили і операторську роботу С. Булаковського. Також у Стамбульському кінофестивалі взяли участь фільми «Носоріг» О. Сенцова – у міжнародному конкурсі, «Відблиск» В. Васяновича – у секції *Best of the Fests* та «Ольга» Еллі Граппа – у програмі *Young Masters*. Ігрова короткометражка О. Журби «Папині кросівки» отримала Гран-прі XXVI Ризького міжнародного фестивалю короткометражного кіно *2Annas ISFF* (8–14 квітня, Латвія). Фільм відзначено «за майстерне виконання чутливої теми та бездоганну режисуру; за детальне відтворення реальності через живу дію». Стрічка Т. Томенка «Терикони» отримала дві нагороди на фестивалі кіно Центральної та Східної Європи – *goEast Filmfestival* у Вісбадені (19–25 квітня, Німеччина): засновану цього річ *CEEOL* за найкращий документальний фільм від онлайн-бібліотеки Центральної та Східної Європи, а також *FIPRESCI* від Міжнародної федерації кінокритиків. Документальний фільм данського режисера Сімона Леренга Вільмонта «Будинок зі скалок» (Данія – Швеція – Фінляндія – Україна), який розповідає про дітей зі сходу України, став найкращим фільмом міжнародного конкурсу на Міжнародному фестивалі документального кіно про

права людини *One World* (21 березня – 3 квітня, Чехія). Кінокартина словацького режисера та сценариста Петера Керекеша «Цензорка» (міжнародна назва «107 Mothers», Словаччина – Чехія – Україна) стала тріумфаторкою кінопремії «Сонце в сітці», яка відзначила здобутки кінематографа Словаччини у 2020–2021 роках. Стрічка здобула перемогу в чотирьох головних номінаціях: «Найкращий фільм року», «Найкращий режисер», «Найкращий сценарій» і «Найкраща жіноча роль» – українська акторка І. Кір'язева. Загалом стрічку було номіновано у десяти категоріях кінопремії. Церемонія нагородження відбулася 9 квітня. Роботи двох українських режисерів нагороджено на III Міжнародному кінофестивалі «Відлуння Катині», присвяченому темі тоталітаризму (5–9 квітня, Польща). Драму З. Буадзе «Мати Апостолів» визнано найкращим повнометражним фільмом форуму, журі відзначило стрічку за те, що вона «надзвичайно гостро показала, що кожна війна відбувається не лише на полях битв, а її жертвами стають не лише військові, а й їхні близькі». А документальний фільм І. Цілик «Земля блакитна, ніби апельсин» отримав нагороду імені Януша Куртика, яка присуджується «за прояв невтомної волі до збереження власної гідності та людяності в умовах розгулу тоталітаризму». Документальна стрічка А. Лисецького «Земля Івана» здобула перемогу на кінофестивалі *Pordenone Docs Fest* (6–10 квітня, Італія). Варто зазначити, що на знак підтримки нашої держави фестиваль цього року змінив кольори свого оформлення на жовто-блакитні. Документальний фільм С. Волкова «Вдивляючись в темряву» було представлено у конкурсній програмі каталонського міжнародного фестивалю кіно про права людини *IMPACTE! Festival de Cinema i Drets Humans de Catalunya* (8–11 квітня, Іспанія). А фільм В. Новака «Чому я живий» взяв участь у *Prague International Film Awards* (21–22 квітня, Чехія).

20 березня розпочався Всесвітній благодійний кіномарафон на підтримку України «CinemAid Ukraine Charity Film Marathon», який ініціювало Держкіно України спільно з Українською кіноакадемією, Асоціацією «Дивись українське», ГО «УкрКіноФест», Українською Кіноасоціацією, ГО «Спілка підприємців теле- та кіноіндустрії», ГО «Нарешті», КП «Київкінофільм», БО БФ «Двері», ГО «Центр розвитку креативних індустрій». Заходи кіномарафону стали потужним міжнародним майданчиком підтримки України для громадських та політичних діячів. Покази знакових українських стрічок вже відбулися у США, Канаді, Польщі, Туреччині, Болгарії та Кенії. Зібрані кошти буде перераховано на три напрями підтримки України: до фонду «Повернись живим», на підтримку кіноіндустрії країни під час війни та на допомогу постраждалим від війни кінематографістам і їхнім сім'ям.

7 і 26 квітня у Дубліні (Ірландія) відбулися кінопокази проєкту *Ukrainian Film Night*. Зібрані з продажу квитків кошти передадуть українським благодійним організаціям.

13–14 квітня у Тель-Авіві, в Музеї єврейського народу (Ізраїль), було проведено першу серію благодійних показів українського кіно «See Ukraine –

Support Ukraine». Ініціатива має на меті допомогти Україні, а також познайомити глядачів з новітніми українськими фільмами та новою генерацією режисерів. Усі зібрані кошти буде перераховано на підтримку нашої країни – до благодійних фондів *DOCU/HELP* та «Повернись живим».

18 і 19 квітня в Парижі відбулися «Зустрічі навколо сучасного українського кіно» від Університету Сорбонна та дослідницького підрозділу *THALIM* Національного центру наукових досліджень Франції *CNRS*. У рамках заходу проведено показ стрічки В. Яковенко «Подвійний іммельманн», який завершився дискусією з режисеркою; презентацію дипломних робіт випускників Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого та круглий стіл пам'яті литовського режисера Мантаса Кведаравічюса, який загинув у заблокованому Маріуполі.

Французька Синематека організувала на своєму сайті онлайн-покази фільму «Настроювач» К. Муратової – на знак підтримки України та для збору коштів для Довженко-Центру. Стрічку можна було переглянути з 6 квітня до 5 травня.

24 квітня у Балтиморі (США) відбулася північноамериканська прем'єра створеної за підтримки Держкіно України документальної стрічки В. Мули «УКЕ/ЮКІ – Історія перемог вільних українців» про українських хокеїстів *NHL*. Захід був благодійним, всі зібрані від показу кошти буде передано на потреби Збройних сил України.

Візуальні мистецтва в Україні

Наприкінці березня пара австралійських митців – Джордж Гітос та Хелен Роуз – приїхала до України, щоб силою мистецтва передати жахи війни. Понад місяць художники працювали у Києві, побували також у звільненому від російських військ Ірпені.

Артплатформа ІЗОЛЯЦІЯ спільно з американською організацією *Art At A Time Like This* відкрили онлайн-виставку «Must Establish Reality: Ukrainian Artists under Siege», на якій представлено роботи українських митців С. Захарова, О. Манна, Д. Кавеліної, А. Карюка, К. Лісовенко та А. Кахідзе на тему повномасштабної війни росії в Україні. Ініціативу можна підтримати донатом, кошти спрямують на гуманітарну допомогу українцям.

За кордоном

23 квітня розпочала свою роботу LIX Венеційська бієнале сучасного мистецтва (Італія), яка працюватиме до 27 листопада. Цьогорічне представлення України на форумі стало важливішим, ніж будь-коли. Презентація Національного павільйону у венеційському Арсеналі розпочалася хвилиною мовчання у пам'ять про загиблих у російській війни проти України. Центральною частиною українського майданчика стала кінетична скульптура П. Макова «Фонтан

Виснаження. Висока вода». До кураторської групи проекту увійшли Л. Герман, М. Ланько та Б. Філоненко. Комісаром національного павільйону є Міністерство культури та інформаційної політики України. Український павільйон спільно з Українським інститутом і Міжнародним фондом «Відродження (Україна – США)» проводять міждисциплінарну програму – «Деколонізація мистецтва. За межами очевидного». 22 квітня відбулася вступна дискусія з представленням програми – «Як війна Росії проти України змінила світ [мистецтва]». Український павільйон став один із найбільш відвідуваних на виставці. Зокрема за ініціативи міністра культури Італії Даріо Франческіні тут побували міністри культури понад 20 країн. Окрім Національного павільйону, українське мистецтво цього річ було представлене й на інших подіях бієнале. Зокрема у межах офіційної паралельної програми, в будівлі *Scuola Grande della Misericordia*, відкрито проєкт «Це Україна: Захищаючи свободу». Його організовано центром сучасного мистецтва *PinchukArtCentre* і Фондом Віктора Пінчука у партнерстві з Офісом Президента України та Міністерством культури та інформаційної політики України. Відкриття розпочалося відеозверненням президента України В. Зеленського. У вступній частині до аудиторії також звернулися мер Венеції Луїджі Бруньяро, президент Венеційської бієнале Роберто Чікутто, В. Пінчук і біженка з України А. Гулей, яка пройшла Голокост. А Надзвичайний і Повноважний Посол України в Італії Я. Мельник зачитав лист від першої леді України О. Зеленської. Виставка «Це Україна: Захищаючи свободу» складається з двох частин. У першій представлено нові емоційні роботи Є. Белорусець, Н. Кадана та Л. Хоменко, які осмислюють реалії війни. Їхні твори перегуковуються з українськими історичними шедеврами, які надали Національний музей у Львові ім. А. Шептицького і Національний художній музей України, – «Стародавній вовк» і «Боксери» М. Приймаченко, «Юність» Т. Яблонської та іконою XVII ст. авторства С. Медицького. У другій частині експозиції українські художники представлені разом із міжнародними колегами-друзями України. Їхні роботи відгукуються на гостру потребу у тому, щоб світова спільнота згуртувалася навколо нашої країни. Серед представлених авторів – Демієн Герст (Велика Британія), JR (Франція), Олафур Еліассон (Данія), Марина Абрамович (Сербія), Такаші Муракамі (Японія). Також до експозиції «Це Україна: Захищаючи свободу» увійшов фотопроект «Дзеркала тижня» – «Мами», він об'єднав 321 портрет матерів воїнів, які загинули у Луганській та Донецькій області у 2014–2015 рр. На цьому українська присутність у Венеції не вичерпується. Власне, основний кураторський проєкт Венеційської бієнале в Джардіні відкриває робота «Опудало» М. Приймаченко. Також сюди увійшли твори українських художниць Олександри Екстер, Соні Делоне та Маї Дерен. У рамках групового проєкту Європейського культурного центру «Personal Structures», який на Венеціанській бієнале проводять вшосте, діє персональна виставка львівського художника П. Сметани «Воскресіння». Вона присвячена зруйнованій архітектурі й після початку війни набула особливого змісту. Поблизу Арсенале в ме-

жах паралельної програми *Collateral Events* триває виставка мультимедійних робіт З. Лихачової (*Zinaida*) «Без жінок» – проєкт присвячено локальній культурі карпатських вівчарів. У галереї *Visione Altre* на Канареджо відкрилася персональна виставка І. Озарінської «Трансформація спадку Соні Делоне». У галереї «Galleria Continua» до 30 червня проходить виставка української художниці Ж. Кадирової «Паляниця». Про війну в нашій країні нагадує також інсталяція «Площа України» парку Сади Джардіні, ініціатором якої виступила кураторка головної програми бієнале Чечилія Алемані. Її авторкою стала українська архітекторка Д. Косміна, проєкт реалізовано спільно з Українським мистецьким фондом екстреної допомоги (*UEAF*). Інсталяція складається з конструкції із наповнених піском мішків, яка відсилає до актуального вигляду українських публічних скульптур, обвугленої дерев'яної споруди, що символізує палаючі українські міста, та стендів. На останніх можна побачити регулярно змінювані плакати з репродукціями творів В. Ралко, К. Лісовенко, *Kinder Album*, О. Грехова, А. Кахідзе та інших українських художників, які в режимі реального часу осмислюють події війни. Українські проєкти викликали посилену увагу публіки. Команда вміло використала цю увагу, чітко окресливши позицію України та виконуючи функцію національного представництва.

На запрошення організаторів проєкт «Паляниця» Ж. Кадирової представлено на трієнале *Echigo-Tsumari Art Triennale*. Фестиваль розпочався 29 квітня і триватиме до 13 листопада в префектурі Ніїгата (Японія).

З 10 березня по 25 квітня у Римі, в Національному музеї мистецтва ХХІ століття (*MAXXI*, Італія), діяла виставка «Ukraine: Short Stories». До експозиції увійшло 140 робіт, що тісно пов'язані з російською агресією, з якою Україна зіткнулась у 2014 році. Це твори А. Кахідзе, В. Сидоренка, В. Ралко, І. Чичкана, Т. Ковача, П. Макова та інших.

12 квітня – 9 травня Культурний центр України у Франції презентував у Парижі у межах ініціативи «Українська весна» виставку «Незламні. Українська фотографія». У ній взяли участь М. Дондюк, О. Дрозд, О. Гляделов, С. Гудак, О. Хоменко та інші. Кураторкою виставки стала керівниця відділу програм сучасного мистецтва Мистецького арсеналу С. Савчук. «Українська весна» – це ініціатива, яка відображає позицію українських митців і діячів культури щодо війни та історичного контексту відносин між двома державами з метою спростування стереотипів та неправди, що поширюються рф.

У Німеччині проведено низку проєктів, які тією чи іншою мірою піднімають тему російської війни проти України. 13 березня – 10 квітня на груповій виставці «What Matters» в Берлінській академії мистецтв було представлено роботи одразу двох українців. О. Курмаз створив інсталяцію «Храм Преображення»: вона імітує церковне приміщення та складається з напівзруйнованого металевого вагончика, який колись використовувала радянська армія, та позолоченого купола. Тимчасом М. Рідний презентував короткометражні фільми «Сховище» та «Історія батька», зняті у 2012 р. 6 квітня в Ганновері, у галереї

«Kestner Gesellschaft», у співпраці з *PinchukArtCentre* відбувся показ молодого українського відеоарту «Ukraine. Art and Culture in the Shadow of War». У експозиції представлено відеороботи Я. Малащука та Р. Хімея, Д. Ревковського й А. Рачинського, Д. Кавеліної, М. Карабіновича та Я. Бачинського. 9 квітня в Берліні відкрилася пронизлива фотовиставка «Україна. Ціна свободи». Захід організували українські біженці у столиці Німеччини спільно з благодійними організаціями «Україна-Хільфе Берлін», Спільнотою Православної церкви України у Берліні та українським ЗМІ «Українська правда». З 28 квітня по 1 травня у берлінській галереї «NGORO NGORO» тривала благодійна виставка М. Реви та І. Грабка «Under The Open Sky» в рамках однойменного проєкту. Мета заходу – привернення й утримання уваги до війни в Україні та збір коштів на потреби нашої країни. М. Куліковська повторила свій перформанс «254» на сходах Нової національної галереї в Берліні, який художниця вперше влаштувала у липні 2014 року на сходах музею Ермітаж у Санкт-Петербурзі. Щодня з 28 квітня до 4 травня вона лежала, вкрита українським прапором. 254 – номер художниці як зареєстрованої переселенки з окупованого Криму.

Низку ініціатив на підтримку нашої країни організовано також у Будапешті. 12 квітня Посольство України в Угорщині провело благодійний захід на підтримку України за участі членів та партнерів Міжнародного клубу «Грандхаус». Його складовою стала фотовиставка про наслідки російської війни проти України. Зібрані кошти будуть використані на гуманітарні потреби України. 14 квітня за участі Надзвичайного і Повноважного Посла України в Угорщині Л. Непоп відбулося відкриття благодійної персональної виставки Макса Сіра (Чилі) «Дошукатися дзеркала». Останніх кілька років митець жив і працював у Львові та черпав натхнення для своїх робіт в українській культурі. Завдяки ініціативі вдалося зібрати 660 тисяч форинтів. А 22 квітня в межах Будапештського фотофестивалю український посол відкрила фотовиставку «Ціна свободи: російська війна в Україні». На заході з вітальним словом виступила й директор Будапештського фотофестивалю Сільвія Мучі.

З 29 квітня по 28 травня на площі Короля Міхая в Бухаресті, неподалік посольства росії у Румунії, просто неба діяла виставка «Stop the War (in Ukraine)», яку місцеві організатори й митці назвали ще «Спеціальною мистецькою операцією». У експозиції представлено роботи румунських та українських художників, а також портрет путіна у формі черепа від Крішса Салманіса (Латвія).

Contemporary Art Foundation та *Istanbul Art Residency* в партнерстві з генеральними консульствами України та Польщі в Стамбулі провели з 29 квітня по 1 травня благодійну мистецьку акцію «Make Art For Peace». До ініціативи долучилися художники з України, Польщі, Туреччини та Грузії. Захід відкрився концертом класичної музики за участі українського скрипаля Є. Кострицького та туркменського піаніста Р. Рахмедова. Зібрані кошти буде передано для до-

помоги жінкам та дітям у регіонах, що постраждали внаслідок війни росії проти України.

14 квітня у приміщенні Посольства України в Республіці Індія відбулося відкриття виставки «Ukraine Now: Darkness vs Light. Children Dream about Peace». Вона складається з «темної» і «світлої» частин – фотографій зруйнованих російськими загарбниками міст, вбитих і покалічених мирних мешканців та малюнків українських дітей. Партнерами і частковими спонсорами заходу виступили Польський Інститут в Індії, Фармацевтична компанія «Кусум», Українська асоціація професійних фотографів та представники української громади в Індії. У церемонії відкриття виставки взяли участь Тара Ганді Бхаттачарджі (онука Махатми Ганді), глави іноземних дипломатичних місій в Індії, представники індійської громадськості, журналісти провідних індійських телеканалів.

3 квітня в Українському музеї в Нью-Йорку (США) розпочала свою роботу виставка ілюстрацій українського художника Н. Кравцова «Війна грибів», натхненна однойменною казкою і творами видатного графіка Г. Нарбути. Сучасна інтерпретація Кравцова переосмислює твір з картинами сцен нинішньої російської війни проти України. Також ілюстрації Кравцова представлено в окремій книжці «Війна грибів» від видавництва «Родовід». Автором текстів нової книжки-казки став А. Курков.

7–23 квітня «Fredric Snitzer Gallery» у співпраці з «Voloshyn Gallery» представили у Маямі (США) благодійну виставку сучасного мистецтва на підтримку України. Серед митців – Аджарб Бернард Атегва, Луї Круз Азасета, Хосе Бедія, Гермес Берріо, Роберт Чемберс та ін. Усі надходження від продажу передадуть одній з трьох організацій за вибором покупця: *World Central Kitchen*, *Direct Relief* і «Повернись живим». Паралельно з виставкою американських художників «Voloshyn Gallery» представила поп-ап виставку українських митців задля збору коштів на їхню підтримку. Серед представлених художників: Н. Карабінович, С. Клаузен, П. Керестей, В. Ралко, М. Рідний, О. Сай та ін.

За ініціативи *Клубу ілюстраторів Pictoric* в різних країнах світу було організовано виставки робіт українських ілюстраторів на тему війни. 8 квітня в Українському домі у Вашингтоні (США) відкрито виставку ілюстрацій «Impressions of War». 11 квітня – 12 травня на будівлі Білостоцького культурного центру діяла виставка «Підтримай Україну ПІК | Не закривай очі», 7–19 квітня плакати демонструвалися у Жешувському інкубаторі культури, а з 6 квітня – на вулицях Варшави (Польща). З 8 квітня по 8 травня в Музеї ілюстрованої книги у Тройсдорфі діяла виставка «Україна: вчора і сьогодні», яка об'єднала довоєнну серію *YellowBlue* та плакати, створені після 24 лютого, а 10 квітня українські ілюстрації було представлено на мистецькому заході «Мама Україна» у Франкфурті (Німеччина). 4 травня розпочала свою роботу виставка «Art On The Frontline» у Бухаресті (Румунія). На запрошення Асоціації *Open Europe Pictoric* 9 травня виставка «La vida ven ç la mort. Ucra ïna, avui / Життя перемагає смерть. Україна зараз» відкрила свої двері в Реусі (Каталонія, Іспанія). У спів-

праці з Шведською спілкою ілюстраторів *Svenska Tecknare* проведено дві виставки проєкту *YellowBlue* – 11 травня в Стокгольмі та 19 травня в Умеа (Швеція). Також у травні в Токіо (Японія) відкрито експозицію української та японської ілюстрації «Як допомогти Україні». А з 4 травня по 30 червня українські плакати можна оглянути в мерії Утрехта (Нідерланди).

На підтримку українських митців під час повномасштабної війни рф проти України було започатковано низку ініціатив. Зокрема *Artists at Risk Connection* (США) створила екстрений фонд допомоги українським візуальним митцям. За підтримки Міністерства культури Франції програма *PAUSE* відкрила спеціальний фонд екстреної допомоги для діячів культури, які постраждали від війни в Україні. Також у Франції створено Агентство митців у вигнанні, яке зосередило свої зусилля на підтримці українських діячів культури у цій країні. Своєю чергою Рада культури Литви запровадила тримісячну стипендію (1800 євро) для діячів культури та мистецтва України, які знайшли прихисток у Литві. Вроцлавський інститут культури відкрив резиденцію для українських митців *Ukraine will be* (Польща). Мистецька Рада Словаччини (*FPU*) започаткувала програму «Мистецтво в екзилі». А програма *Trnava artist residence (TAZ)* у співпраці з фондом ІЗОЛЯЦІЯ оголосила нову резиденцію для українських митців, культурних менеджерів та кураторів у Словаччині.

Міжнародна програма резиденцій *KAIR (Košice Artist in Residence, Словаччина)* та Мистецька резиденція імені Назара Войтовича *NVAIR (Nazar Voitovich Art Residence, Україна)* за підтримки Мистецької ради Словаччини ще до повномасштабної війни організували двомісячну резиденцію для українських митців М. Ходака та М. Чеходаєва. Її результатом стало відкриття у Кошице спільної виставки художників, яке відбулося 11 квітня.

Музеї. Охорона культурної спадщини

За кордоном

23 березня у Всесвітньому центрі миру, свободи та прав людини, що у Вердені (Франція), розпочався світовий тур пересувної фотовиставки Національного музею історії України у Другій світовій війні – «Київ: репортаж одного дня. 8 березня 2022 р.». Обличчя війни знайшло віддзеркалення у кадрах, відзнятих на київському вокзалі, блокпостах, дорогах, забарикадованих вулицях, житлових масивах, біля зруйнованих будівель. Згодом цю виставку також було представлено у Міжнародному центрі миру на острові Чеджудо (4 квітня, Республіка Корея), на центральній площі міста Мангайм (11 квітня, федеральна земля Баден-Вюртемберг, Німеччина) і на центральній площі міста Цетинє (14 квітня, Чорногорія).

Міністерство культури Чехії виділило понад 80 тисяч євро на допомогу українським музеям. Чехія також запропонувала українським установам потужності чеських консерваційно-реставраційних майстерень та приміщення, де можна зберігати речі.

26 лютого як спільну ініціативу Північного музею у Стокгольмі, Національної ради з питань культурної спадщини Швеції та музеїв Скандинавії було створено спеціальний фонд зі збору фінансової допомоги для порятунку культурної спадщини України. Зібрано майже 1 мільйон шведських крон (приблизно 100 тисяч євро). Пріоритетним напрямком фонду є підтримка Національного музею історії України в Києві та сприяння збереженню його колекцій.

Загальноєвропейська федерація асоціацій культури *Europa Nostra* та *Global Heritage Fund* заснували «Стипендію солідарності у збереженні культурної спадщини України». Мета ініціативи – надати підтримку фахівцям культурної сфери України під час повномасштабної війни.

Міжнародна рада музеїв *ICOM* оголосила про збір пожертв для підтримки музеїв і музейних працівників в Україні. Завдяки цій ініціативі будуть скоординовані всі пропозиції прямої допомоги, яку можуть надати члени *ICOM* та інституції загалом. Тимчасом Польський національний комітет Міжнародної ради музеїв *ICOM* започаткував стипендіальну програму *#HELPUKRAINE*, щоб допомогти українським музейникам, які вимушені були тікати до Польщі.

У відповідь на прохання директора Львівської національної галереї Т. Возняка надати матеріали та обладнання для захисту музейних експонатів італійський бізнесмен Лусіо Гомієро започаткував ініціативу «Save Ukraine Art 22». Проєкт допомагає налагодити ланцюжок постачання необхідних матеріалів, аби захистити якомога більше культурних об'єктів. Мережа залучила десятки партнерів і донорів, у тому числі громадські музеї і муніципалітет Венеції (Італія). До Львова уже надіслали необхідні матеріали для захисту об'єктів від бомб, вогню та вологи.

Інститут історії мистецтв у Флоренції (Італія) заявив про свою готовність разом із міжнародними партнерами здійснювати документування, збереження та охорону спадщини України, яка є під загрозою внаслідок повномасштабного вторгнення РФ. Інституція також запропонувала свою підтримку мистецтвознавцям, дослідникам спадщини та професіоналам, які перебувають у групі ризику.

Креативні індустрії В Україні

Програма *USAID* «Конкурентоспроможна економіка України» (США) спільно з акціонерним товариством «Укрпошта», Офісом з розвитку підприємництва та експорту і громадською організацією *TECHBUREAU* запустили програму фінансової допомоги для українських майстрів і крафтових виробників під час війни Росії проти України – *Made in UA Support Project*. Для підтримки 100 брендів, які залишилися в Україні і продовжують працювати, виділили 100 тисяч доларів.

Рада з розвитку креативної економіки при Кабінеті Міністрів України, Офіс з розвитку підприємництва та експорту у співпраці з Інститутом маркетингу

нгу Естонії та за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України і Програми *USAID* «Конкурентоспроможна економіка України» (США) організували 27 квітня вебінар для майстрів народних художніх промислів і крафту «Розширюємо горизонти». Серед тем онлайн-семінару: як розширити географію продажів за межі України, як почати експорт на міжнародних майданчиках, які онлайн-платформи найбільше пасують до продажу виробів, як розширити фінансові можливості у сфері народних художніх промислів і крафту.

За кордоном

Фестиваль «Етніка» презентував унікальні народні художні промисли України на найбільшому в Європі ярмарку майстрів та ремісників *MIDA*, що з 23 квітня по 1 травня проходив у Флоренції (Італія). На українському стенді експонувалися вироби 26 брендів та роботи 14 майстрів. Це, зокрема, кераміка С. Івашківа, ліжники Р. Гончарук, домоткані килими В. Ткач, кобзи від А. Паславського, народне малярство М. Пікуш тощо. Першими гостями українського стенда стали губернатор Тоскани Евдженіо Джані та мер Флоренції Даріо Нарделла. Організатори стенда «Етніка» – громадська спілка *Made in Ukraine*, Міністерство культури та інформаційної політики України і Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти.

У Литві створили безплатну ілюстраторську платформу на підтримку України – *Creatives for Ukraine*. Вона дозволяє всім охочим публікувати свої ілюстрації на тему російсько-української війни, які можуть вільно використовуватися ЗМІ та інтернет-користувачами. Участь у розробці платформи взяли діджитал піар-агенція *Blue Oceans PR*, цифрова студія *VSBL* та дизайнерське агентство *Folk*. Платформа стала доволі популярною серед митців різних країн.

Для збору коштів на підтримку України було започатковано низку креативних ініціатив. Щоб продемонструвати підтримку українському народу, шотландська текстильна компанія *Great Scot* (Велика Британія) розробила та зареєструвала традиційний національний візерунок тартан у кольорах українського прапора. Тканину назвали «Україна назавжди». Жовто-блакитний тартан став справжнім хітом. Частина отриманих коштів від продажу новинки скерують на гуманітарну допомогу українцям. Тимчасом у місті Такасакі в префектурі Гумма (Японія) місцеві ремісники створили традиційні ляльки Дарума в українських кольорах. На деякі вироби нанесено ієрогліф канджі або напис англійською «Pray for Ukraine» («Молимося за Україну»). Прибуток від продажу передаватиметься Посольству України в Японії. Канадський маркетолог Крістіан Боріс запустив продаж речей із зображеннями на тему війни, щоб допомогти благодійним організаціям, що опікуються дітьми-жертвами війни в Україні. Одним з найвідоміших принтів у його колекції стала «Мадонна з джавеліном», дизайн якої створив львів'янин Є. Шалашов. За місяць продажу цього мерча зібрали понад мільйон доларів. Рекордсмен за часом перебування в космосі, колишній астронавт НАСА Скотт Келлі (США) зібрав понад \$500 тисяч для підтримки

українців. Він запустив *NFT*-проект під назвою «*Dreams Out of This World*» («Мрії поза цим світом») – це серія малюнків, що зображують Келлі в космосі. На одній з робіт зображено жовто-блакитний прапор України, що підіймається високо над Землею. Грузинська креативна агенція *Leavingstone* запустила продаж території рф у вигляді *NFT*-токенів на платформі *OpenSea*. Проект отримав назву «*Russia for Sale*». Повідомляється, що отримані кошти перерахують на офіційний гаманець Міністерства цифрової трансформації України, з якого фінансуватимуть відбудову українських міст після війни. Ганський гурт продав свій мем *Coffin Dance* за \$1,046 млн, чверть виторгу від продажу передадуть фонду «Повернись живим» для допомоги українській армії.

Література

В Україні

Під патронатом першої леді нашої країни О. Зеленської та за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства закордонних справ України та Українського інституту книги було започатковано проект «Книжки без кордонів» для дітей українських біженців. У межах ініціативи закордонним видавництвам пропонують скористатися готовими макетами книг від українських видавців і надрукувати невеликі накладі коштом благодійників. Разом з Федерацією європейських видавців Український інститут книги запустив краудфандинг на збір коштів. Промоцію акції та збір коштів також проводили українські стенди на Болонському ярмарку дитячої книги (21–24 квітня, Італія), Лондонському книжковому ярмарку (5–7 квітня, Велика Британія), Паризькому книжковому фестивалі (22–24 квітня, Франція). У травні україномовні книжки стали доступні для маленьких українців вже у 8-ми країнах: Норвегії, Швеції, Латвії, Литві, Польщі, Ірландії, Німеччині й Болгарії.

За кордоном

Українські автори отримали почесні європейські літературні нагороди. Фондація Франка Ширмахера (Швейцарія) відзначила письменника С. Жадана премією Свободи, яку цьогогоріч вручили вперше разом із традиційною премією фонду. Т. Малярчук отримала міжнародну літературну премію острова Узедом за 2022 рік (*Usedomer Literaturpreis*, Німеччина) за книгу «Синій кит пам'яті» (оригінальна назва – «Забуття»). Церемонія нагородження відбулася 30 квітня у межах Днів літератури острова Узедом. Роман Є. Кузнєцової «Спитайте Мієчку» отримав спецвідзнаку Літературної премії Європейського союзу (*European Union Prize for Literature*, переможців оголошено під час XL Паризького книжкового фестивалю). Двоє українців стали переможцями у номінаціях фестивалю товариства наукової фантастики та фентезі «ЛюксКон», що проходив з 7 по 10 квітня у місті Дюделанж (Люксембург). Ю. Шевелу визнано найкращим промоутером номінації «Hall of Fame», а П. Дерев'янка нагороджено в номінації

«Achievements Awards» відзнакою «Кризаліс», яку присуджують митцям-дебютантам.

Україна взяла участь у Лондонському книжковому ярмарку (5–7 квітня, Велика Британія) під гаслом «Війна росії в Україні – не вигадка, а час діяти». Національний стенд закликав учасників знайомитися з Україною, розуміти її й перекладати українські книжки. Цьогоріч майданчик організовано спільними зусиллями Міністерства культури та інформаційної політики України, Українського інституту книги, Українського інституту, Українського ПЕН, фестивалів «Книжковий Арсенал» і *BookForum* у партнерстві з Британською Радою в Україні у межах «Сезону культури Велика Британія/Україна 2022» і за підтримки Посольства України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії. На місці до підготовки стенда долучилися також представники діаспори, Українського інституту в Лондоні, *PEN International* та небайдужі британці, зокрема перекладачка з української Дейзі Гіббонс. Площу для майданчика організатори надали безкоштовно. На двох екранах стенда транслювали 12 відео, що висвітлювали війну й становище, у якому опинилася українська літературно-видавнича спільнота, зокрема спеціальні відео записали С. Жадан, А. Мартинов, Л. Якимчук. Знайшли місце на своїх стендах для України й Польща (українські книжки, надруковані для тимчасово переміщених з України дітей, отримали тут окремий стелаж), Грузія, Литва, Німеччина. У програмі ярмарку проведено три українські події. 5 квітня у головній залі ярмарку відбулася дискусія «Роль видавничої справи й культури у глобальних конфліктах» за участі генерального директора британської Асоціації видавців Стівена Лотінги, заступниці директора мистецького напрямку Британської Ради Кортіни Батлер, президентки Міжнародної асоціації видавців Бодур Аль Касімі, директорки з освітньої реформи видавництва Кембридзького університету Джейн Манн і президента української Асоціації видавців і книгорозповсюджувачів О. Афоніна. У рамках серії «Діалоги про війну» у залі Англійського ПЕН пройшли розмови з президентом Українського ПЕН А. Курковим (6 квітня) та віцепрезиденткою Українського ПЕН О. Гнатюк (7 квітня).

Нашу країну втретє було представлено на ювілейному XL Паризькому книжковому фестивалі (22–24 квітня, *Festival du Livre de Paris*, Франція). На форумі під гаслом «Україна: серце Європи, що б'ється» діяв Національний стенд. На ньому було представлено видання, які розповідають про сучасну українську культуру: новинки від українських авторів, переклади класиків, твори української сучасної драматургії та книжки для дітей. Видання «Україна. Їжа та історія», права на яку купило французьке видавництво «Éditions de La Martinière Cuisine» можна було придбати на окремому ярмарковому стенді з кулінарією. Також неабиякою популярністю користувався комікс «Козаки» бельгійських авторів Вінсента Брюгеаса та Ронана Тулгоатома, який вийшов цьогоріч у брюссельському видавництві «Le Lombard». 22 квітня на форумі відбулася розмова з письменником, президентом Українського ПЕН А. Курковим та пре-

зентація французького перекладу його роману «Сірі бджоли» (видавництво «Liana Levi»). А 23 квітня пройшла зустріч із письменницею С. Андрухович у Культурному центрі Посольства України у Франції. Організаторами представлення нашої країни на Паризькому фестивалі виступили Міністерство культури та інформаційної політики України, Український інститут книги, Український інститут, Український ПЕН, фестивалі «Книжковий Арсенал» і *BookForum* за підтримки Посольства України у Франції та Культурного центру при українському посольстві.

Тридцять третій раз поспіль Україна стала учасницею XLVI Міжнародної книжкової виставки-ярмарку, яка проходила з 28 квітня по 16 травня в Буенос-Айресі та є найбільшою в Латинській Америці презентацією сучасної книги. Завдяки зусиллям української громади передусім Української центральної репрезентації в Аргентинській Республіці та Товариства українсько-аргентинських високошкільників, відвідувачі виставки мали можливість безпосередньо ознайомитися з українською літературою та культурою. В урочистому відкритті Національного стенда, зокрема, взяв участь Тимчасовий повірений у справах України в Аргентині С. Небрат.

Представники української видавничої сфери онлайн долучилися до регіональної видавничої конференції країн Кавказу та Чорноморського басейну, яка 11–12 квітня проходила у Тбілісі в межах проєкту «Тбілісі – світова столиця книжки» (Грузія). Українське книговидання на конференції представили письменник, президент Українського ПЕН А. Курков, координаторка Міжнародного фестивалю «Книжковий Арсенал» Ю. Козловець, співзасновниця та головна редакторка «Читомо» О. Хмельовська, головна редакторка *The Ukrainians* Б. Неборак.

Міста літератури ЮНЕСКО Вроцлав (Польща) і Шарджа (ОАЕ) створили фонд допомоги українській літературній спільноті – *Stand With Ukrainian Writers Fund*. Кошти, передані до фонду, віддадуть українським письменникам, перекладачам та іншим діячам книговидавничої галузі в Україні. Крім того, з них спонсоруватимуть переклади української літератури. Фонд фінансуватиме стипендії та/або придбання авторських прав.

Літератори з усього світу підтримують Україну. Зокрема Лист підтримки українцям написав письменник і лауреат Букерівської премії ДіБіСі П'єр (псевдонім Пітера Воррена Фінлея, Австралія). Фінсько-естонська письменниця Софі Оксанен висловила співчуття щодо руйнування аеропорту в Дніпрі (у цьому місті жила протагоністка героїні її роману «Собачий майданчик») та закликала допомагати українським захисникам. 254 поети з 53 країн світу надали свої твори для збірки «Поезія для України», прибуток від якої піде до Українського фонду допомоги у кризових ситуаціях (*Ukraine Crisis Relief Fund*). У збірці представлені поети з таких країн: Албанія, Австралія, Бахрейн, Бангладеш, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Велика Британія, Греція, Грузія, Гонконг, Зімбабве, Ізраїль, Індія, Індонезія, Іспанія, Італія, Ірландія, Канада, Кабо-

Верде, Литва, Малаві, Мальта, Маврикій, Марокко, Мексика, М'янма, Непал, Нідерланди, Німеччина, Нова Зеландія, Нігерія, Пакистан, Південна Корея, Північна Македонія, Польща, Румунія, США, Сербія, Сінгапур, Таїланд, Узбекистан, Україна, Філіппіни, Франція, Швейцарія, Ямайка та Японія. А у видавництві «Меріт» за підтримки Посольства України в Єгипті вийшла антологія «Українські вірші та рисунки з лінії вогню». Проект реалізовано зусиллями волонтерів та активістів. Перекладач – доктор Самір Мунді. До видання увійшли вірші О. Брагіної, І. Шувалової, Г. Крук та ін.

Українські письменниці С. Світова та М. Марченко стали учасницями резиденції *Sotron* у Румунії. Її організатори – Національний музей румунської літератури у місті Ясси й Асоціація *ACVO*.

Бібліотеки

В Україні

27 квітня міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко провів онлайн-зустріч із Загальнопартійною депутатською групою Великої Британії з питань бібліотек, інформації та знань. Міністр розповів британським парламентарям про поточну ситуацію в Україні та про ризики для українських бібліотек, архівів та культурних закладів через російську агресію і закликав допомогти. В довгостроковій перспективі це може бути фінансова підтримка: кошти на відновлення, грантова підтримка книжкової сфери через Український інститут книги, поширення української літератури за кордоном.

За кордоном

На заклик президента Емануеля Макрона про «солідарність з українським народом і суворе засудження російської агресії» Національна бібліотека Франції звернулася до Українського інституту книги та інших інституцій з пропозицією про збереження культурної спадщини. «Ми запрошуємо вас поділитися з нами описами колекцій, каталогами та іншими списками цінних і рідкісних документів, які ми збережемо, розповсюдимо та підкреслимо їхню значущість серед наших партнерів», – ідеться у зверненні. Зазначається, що Національна бібліотека Франції може також запропонувати Україні цифровий притулок для її віртуальних колекцій. Крім того, французька сторона приготувала матеріали для всіх типів консервації, які планує надіслати українським партнерам.

30 квітня під патронатом першої леді України О. Зеленської у Національній бібліотеці Австрії стартував проєкт «Українська книжкова полицка». Його реалізують Міністерство закордонних справ України, Міністерство культури та інформаційної політики України та Український інститут книги задля поширення української літератури в оригіналах та перекладах у провідних бібліотеках світу.

Релігія В Україні

24 квітня Предстоятель Православної церкви України митрополит Епіфаній зустрівся у своїй резиденції з конгресвумен США Вікторією Спарц (штат Індіана) і конгресменом США Тімом Волбергом (штат Мічиган). На зустрічі передусім ішлося про напад росії на Україну. Також сторони обговорили міжконфесійні взаємовідносини, діяльність Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій та гуманітарні проєкти.

29 квітня Глава Української греко-католицької церкви Блаженніший Святослав зустрівся з Надзвичайним і Повноважним Послом Іспанії в Україні Сільвією Йозефіною Кортес Мартін. Під час зустрічі обговорено загальну ситуацію в Україні, зокрема різні аспекти діяльності Церкви в умовах війни.

Благодійність За кордоном

25 квітня аукціонний дім *Christie's* (штаб-квартира у Лондоні, Велика Британія) розпочав серію благодійних торгів, на яких планують зібрати мільйон доларів на потреби України. Кошти розподілять через Світовий фонд пам'яток (*WMF*) і його Фонд допомоги спадщині України, організацію «Лікарі без кордонів» (*MSF*) та організацію допомоги актора Шона Пенна – *CORE*. Серія аукціонів під назвою «Safeguarding the Irreplaceable: A Selling Exhibition to Benefit the Ukraine Heritage Response Fund at World Monuments Fund» містить 86 робіт українських митців: твори художників-авангардистів із колекції Я. Премена, роботи українських модерністів О. Екстер та О. Богомазова, добірку сучасних українських фотографій та відеоробіт художників діаспори Бориса Михайлова та Іри Лупу.

17–27 березня у Лондоні (Велика Британія) проходив благодійний аукціон на підтримку київської лікарні «Охматдит». На ньому, зокрема, було продано антивоєнну картину Бенксі «CND Soldiers» за 97 тис. євро.

30 квітня у Празі (Чехія) пройшов благодійний аукціон, на якому зібрали понад 1 млн євро для потреб Збройних сил України. Захід провели чеська редакція журналу *Forbes* та ініціатива чеських підприємців «Свободу Україні». Організатори виставили на торги як предмети розкоші, так і символічні предмети – наприклад, картину «Українка» львівської художниці О. Папки чи вікенд на фермі під Харковом.

Матеріал підготувала

Г. М. Іванченко

завідувачка сектору ДЗК відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,86. Б/т. Зам. 23. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12